

Ergenlerin Okula Bağlanmalarında Algılanan Sosyal Destek ve Okulda Öznel İyi Oluşun Rolü*

The Role of Perceived Social Support And Subjective Well-Being At School In Adolescents' School Attachment

Merve Kadriye SOYYIĞIT**, Zeliha TRAŞ***

DOI: 10.XXXXX/JHWB.2022.13.2

Öz

Bu araştırmada ergenlerin okula bağlanmalarında algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluşun rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Tüm bireylerde olduğu gibi ergenlerde de bağlanma duygusunu hissetmek ihtiyaç olmuştur (Osterman, 2000). Bireyin kendini okula ait hissetmesi, bulunduğu kurumda mutlu olması ve güvende olduğunu bilmesi okula bağlanma düzeyini belirleyebilir (Maddox ve Prinz, 2003). Zamanının çoğunu okulda geçiren öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin yüksek ve mutlu bireyler olabilmeleri bu sebeple üzerinde durulması gereken bir araştırma olarak görülmüştür. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu çeşitli ilköğretim okulları kurumlarında 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 496 kız (%60,3) ve 327 erkek (%39,7) olmak üzere toplam 823 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın verileri Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği, Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Ergenler için Kısa Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu hazırlanarak yapılmıştır. Araştırmada; Bağımsız Örneklem t testi, One Way ANOVA, Pearson Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre, ergenlerin okula bağlanmalarında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyi değişkenine göre, ergenlerin okula bağlanma düzeyleri 6.sınıfta öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ergenlerin okula bağlanma düzeyleri ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin okula bağlanma düzeyleri ile okulda öznel iyi oluş ölçeğinin alt boyutu olan okul doyumunu arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde, okulda duygu arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin okula bağlanma düzeyini, algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluş %56 oranında yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Okula Bağlanma, Algılanan Sosyal Destek, Okulda Öznel İyi Oluş, Ergenler

Abstract

In this study, it was aimed to examine the role of perceived social support and subjective well-being at school in adolescents' school attachment. Relational screening model was used in the research. The study group of the research consists of secondary school students studying in 6th, 7th and 8th grades in various schools. A total of 823 secondary school students, including 496 girls (60.3%) and 327 boys (39.7%), participated in the study. The data of the study were collected by preparing School Attachment Scale for Children and Adolescents, Multidimensional Perceived Social Support Scale, Brief Adolescents' Subjective Well-Being in School Scale, and Personal Information Form. In the research; Independent Sample t test, One Way Anova, Pearson Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression analysis techniques were used. As a result of the research, according to the gender variable, a significant difference was found in the school attachment of adolescents in favor of female students. According to the grade level variable, the school attachment levels of the adolescents differed significantly in favor of the 6th grade students. A positive and moderately significant relationship was found between adolescents' levels of school attachment and perceived social support. A high level of positive correlation was found between school attachment levels of adolescents and

* Bu makale Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'nda yapılan tez çalışmasından türetilmiştir.

** Meb, Şanlıurfa/Türkiye, mrv93.unal@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-6615-2942.

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi, zztras@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-2670-0868.

school satisfaction, which is a sub-dimension of the subjective well-being scale at school, and a moderately significant positive correlation between affect, which is also a sub-dimension of the subjective well-being at school. Perceived social support and subjective well-being at school predict the level of school attachment of adolescents by 56%.

Keywords:

School Attachment, Perceived Social Support, Subjective Well-Being at school, Adolescents

GİRİŞ

Çağdaş eğitim; öğrencinin sadece akademik yönünün ilerlemesine odaklanmayıp, bireyin farklı alanlarda da (fiziksel, psikolojik, duygusal vb.) gelişmesini ve topluma uyum sağlayabilmesini amaçlamaktadır (Yeşilyaprak, 2016). Bireyin topluma oryantasyonunun sağlanmasında okulların etkisi fazladır (Yavuzer, 2002). Eğitim ortamı, kişinin ilerleyen dönemdeki hayatını mutlu ve memnun birey şeklinde yaşamasını şekillendirmektedir (Alaca, 2011). Bu durumdan dolayı, eğitim öğretim hayatı boyunca öğrencilerin bağlanma şekillerini incelemenin okuldaki verime katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Anne ve babayla kurulan bağlanma biçimi dolaylı şekilde, okuldaki arkadaşlara ve eğitimcilere bağlanma şekli ise doğrudan okulda geçirilen zamanın kalitesinde ve akademik başarıda söz sahibi olmaktadır (Duy ve Yıldız, 2014). Öğretmene, arkadaşına ve okula bağlanma şeklinin bireyin okul hayatındaki verimine etkisi düşünüldüğünde ‘okula bağlanma’ kavramının detaylı incelenmesinin gerekliliği dikkat çekmiştir.

Libbey (2004)’e göre okula bağlanma; okulu sevme ve arkadaşlarıyla iletişimleriyle öğretmenin sosyal desteğini de içeren bir kavramdır. Okula bağlanma; bireyin okuluna aidiyet hissetmesi, kendini mutlu ve önemli hissedebileceği bir yer olduğuna dair düşünce geliştirebilmesidir (Samdal vd., 1999). En geniş kapsamıyla okula bağlanma; öğrencinin eğitim kurumunda arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle ve okulda bulunan diğer kişilerle oluşturmuş olduğu ilişkidir (Mouton vd., 1996). Ergenlerin akranlarıyla iletişimlerinin geliştiği bir kurum olarak okulları incelediğimizde akarana ve okula bağlanma düzeyindeki artışın ergen ruh sağlığının gelişmesi ve korunmasında olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir (Ueno, 2005). Okula bağlanma, ergenlik döneminin muhtemel problemlerine koruyuculuk sağlayarak bireyin hayatında önemli bir görev üstlenmektedir (Skinner vd., 2008). Okula bağlılığın yüksek olması; suça yönelimi (Cernkovich, 1992), şiddet içeren davranışlarda bulunmayı (Sağlam ve İkiz, 2017), riskli davranışlar göstermeyi (Rudasill vd., 2010) azaltmaktadır. Böylece okula bağlılığın bireyin ruh sağlığının korunmasında ve olumsuz davranışların engellenmesinde mühim bir faktör olduğu görülmektedir.

Ergenlerin okula bağlanmalarını etkileyebileceği düşünülen değişkenlerden biri algılanan sosyal destek kavramıdır. Bu dönemde birey, değer verdiği insanlardan daha fazla onay almak, ilgi görmek, desteğini hissetmek ister (Aliyev ve Tunç, 2017). Bireyin içinde bulunduğu bağlamda değerlendirilmesi gerektiğini düşünen ekolojik sistem kuramına göre ergenin bulunduğu bağlamdan (arkadaşları, ailesi, içinde bulunduğu toplum) görmüş olduğu destek sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunacaktır (Bronfenbrenner, 1986). Sosyal desteğin oluşabilmesi için desteği veren kişi tarafından gereksinimin fark edilmesiyle birlikte kişinin herhangi bir konuda güdülenmesi gerekmektedir (Hupcey, 1988). Okulda öğretmeninden ve arkadaş grubundan, evde ise ebeveyninden ihtiyacı olan desteği algılayan bireyin okula bağlanma düzeyinin de yükseleceği öngörülmektedir.

Okullar, öğrenciler için sadece eğitsel başarılar edinmelerine olanak sunan kurumlar olmayıp, bireylerin aile haricinde en çok vakit geçirdiği ve sosyalleşmelerine imkân sağlanan kurumlardır. Özellikle bir ‘geçiş dönemi’ olan ergenlik döneminde; aileden, akranlarından ve öğretmeninden algıladığı sosyal destek bireyin duygusal gelişimi için önem arz etmektedir. Akran desteğinin varlığı okula bağlanma düzeyini de etkilemektedir (Verkuyten ve Thijs, 2002). Algılanan sosyal desteğin yüksek olması, ergenlerin okula bağlılığını ve psikolojik sağlıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Turgut ve Eraslan-Çapan, 2017). Olumlu arkadaş ilişkileri bireyin okula uyum problemi yaşamasını azaltmakta ve devam sağlamayı kolaylaştırıcı bir faktör olmaktadır (Şahan ve Duy, 2017). Bireyin sosyal açıdan algılanan sosyal destek okula uyum ve bağlanmanın oluşmasında koruyucu bir faktör olmaktadır (Sharkey vd., 2008).

Ergenlerin okula bağlanmalarını etkileyebileceği düşünülen değişkenlerden bir diğeri de öznel iyi oluş kavramıdır. Psikolojide ‘mutluluk’ ve ‘öznel iyi oluş’ kavramlarının aynı düşünceyi ifade ettiği düşünülmektedir (Eryılmaz, 2011). Öznel iyi oluş, kişinin beklentilerine göre yaşamını gözden geçirmesini ve memnuniyet halini yansıtır (Eryılmaz ve Ercan, 2011) ve aynı zamanda bireyi mutlu kılan duygusal bir yaşantıdır. Öznel iyi oluşun üç farklı yapısı vardır ve bunlar; ‘yaşam doyumu’, ‘olumlu duygulanım’ ve ‘olumsuz duygulanım’dır (Diener, 1984). Olumlu duygulanım; cesaret, mutluluk, umut, adrenalin gibi duyguları kapsamaktayken, olumsuz duygulanım; keder, acı, kızgınlık, tükenmişlik gibi duyguları kapsamaktadır. Yaşam doyumu ise bireyin hayat kalitesine yönelik yapmış olduğu değerlendirme sonucunda oluşan öznel bir kavramdır (Myers ve Deiner, 1995).

Öğrencilerin okula dair düşünceleri ve deneyimlerini değerlendiriş biçimleri öznel iyi oluş düzeylerini etkilemektedir. Okulda öznel iyi oluş düzeyini etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak ve geliştirmek okula bağlılığın kuvvetlenmesinde yardımcı olabilir (Asıcı ve İkiz, 2019). Bireyin öznel iyi oluşu; kendini olduğu gibi kabul etmesi, geleceğine umut ile bakabilmesi, sosyal ağı içerisindekilerle (aile, öğretmen, arkadaş...) güçlü ilişkiler oluşturabilmesi ile yakından ilişkilidir (Ümmet vd., 2019).

Okulda öznel iyi oluş, bireylerin okul hayatlarını bilişsel incelemelerini ve eğitim kurumu içerisinde olumlu, olumsuz bütün duygusal yaşantılarını kapsayan genel mutluluk halidir (Şanal-Güngör, 2020). Öğrencilerin okulda geçirdiği vakit içerisinde yapmış olduğu öznel değerlendirme, okulda öznel iyi oluş kavramını ifade etmektedir (Huebner, 1994). Tian ve ark. (2014)’a göre okulda öznel iyi oluş, öğrencilerin okul hayatlarına yönelik değerlendirmeleri ile duygusal ifadelerini içermektedir. Okulda öznel iyi oluş kuramı, öğrencilerin eğitim kurumu içerisinde doyumu ve duygulanımına ait kişisel düşüncelerini içermektedir (Büyükcebeci, 2017). Okul doyumu, okulda pozitif duygu ve okulda negatif duygu okulda öznel iyi oluşun bileşenlerini oluşturmaktadır. Okul doyumu bireyin kendi beklentilerine göre okul hayatını değerlendirmesini, okulda pozitif duygu keyifli hissetme, enerjik hissetme gibi duyguları, okulda negatif duygu ise okulda kaygı, depresiflik, üzüntü gibi duyguları tanımlamaktadır (Özdemir ve Sağkal, 2016). Okul doyumu, öğrencinin okula ait yaşantılarını bütün olarak değerlendirerek olumlu olduğuna dair düşüncesidir (Huebner, 1994). Okulda öznel iyi oluş öğrencinin eğitsel durumu, tutum ve davranışları, okuldaki psikolojik ihtiyaçların giderilmesi ile de ilişkili bir kavramdır (Huebner ve Gilman, 2006). Bundan dolayı, vaktinin büyük bir kısmını öğretmen ve arkadaşları ile geçiren ergenin öznel iyi oluş düzeyinin okula bağlanma düzeyini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada ergenlerin okula bağlanmalarında algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluşun rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın 4 temel sorusu bulunmaktadır.

1. Ergenlerin okula bağlanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Ergenlerin okula bağlanma düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Ergenlerde okula bağlanma ile algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluş arasında anlamlı ilişki var mıdır?
4. Ergenlerde algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluş okula bağlanmayı anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde bulunan yedi ayrı ilköğretim kurumlarında 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise öncelikle basit tesadüfi küme örneklem yöntemi kullanılarak belirlenen okullarda okuyan ergenler seçkisiz örneklem yöntemi kullanılarak çalışmaya dâhil edilmiştir. 900 öğrenciye araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak olan ölçekler ve kişisel bilgi formu dağıtımı yapılmıştır. Ölçekler ve kişisel bilgi formundan elde edilen verilerde boş veya eksik işaretlendiği fark edilen 57 verinin girişi yapılmamıştır. Uç verilerin ayıklanmasıyla toplamda 823 veri analize uygun görülerek değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma grubunda 496 kız (%60.3) ve 327 (%39.7) erkek öğrenci bulunmaktadır. 6. sınıfta öğrenim gören 206 (%25.0), 7. sınıfta öğrenim gören 165 (%20.0), 8. sınıfta öğrenim gören 452 (%54.9) öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği (OBÖ-ÇE)

Hill (2006) tarafından geliştirilen, özgün adı 'School Attachment Scale' olan ölçek Türkçe'ye Savi (2011) tarafından uyarlanmıştır. Orijinalinde 15 maddeli olup, uyarlanmış hali 13 maddeli 5'li likert tipi ölçektir. Okula bağlanma, öğretmene bağlanma ve arkadaşla bağlanma olarak üç alt boyuttan oluşmaktadır. Tüm ölçek için ortaya çıkan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.84 bulunmuştur. Okula bağlanma alt boyutunda 0.82, öğretmene bağlanma 0.74, arkadaşla bağlanma 0.71 elde edilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach alfa katsayısı 0.83 bulunmuştur. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iki yarım güvenilirliği 0.78 bulunmuştur. Ölçekten alınan puanının yüksek olması okula bağlanmanın yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇYASDÖ)

Zimet ve arkadaşları tarafından 1988 yılında Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeği geliştirilmiştir. Aile, arkadaş ve diğer olarak üç boyutlu 24 maddeli olan ölçek pilot çalışmalar neticesinde faktör analizi ile 12 madde şeklini almıştır. Ölçek 7'li likert tipi 12 maddeli ve alınabilecek puan aralığı 12-84 arasında değişmektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalış-

ması Çakır (1993) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği 0.89, arkadaş alt boyutu için 0.81, aile alt boyutu için 0.84, diğer önemli kişi için 0.72 olarak hesaplanmıştır. **Ölçeğin iç tutarlılığını araştırmak amaçlı hesaplanan** Cronbach Alfa katsayıları; tüm ölçek için 0.76, aile alt boyu için 0.84, arkadaş alt boyutu için 0.83, diğer önemli kişi alt boyutu için ise 0.82'dir.

Ergenler için Kısa Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği (EOÖİO)

Tian ve arkadaşları tarafından (2015) geliştirilen ölçek Okul Doyumu ve Okulda Duygu olmak üzere iki boyutludur. Özdemir ve Sağkal (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek 10 maddeli olup 6'lı likert tipi bir ölçektir. Güvenirlik çalışması sonucunda iç tutarlılık katsayıları okul doyumunu alt boyutunda 0.93, okulda duygu boyutunda 0.57, ölçeğin genelinde ise 0.87 olarak tespit edilmiştir. Test tekrar test güvenilirlik katsayıları ise okul doyumunu boyutu için 0.59, okulda duygu boyutu için 0.62 ve ölçeğin genelinde 0.73 olarak tespit edilmiştir (EK-3). Bu çalışmada ise Cronbach Alfa katsayısı okul doyumunu alt boyutunda 0.80, okulda duygu alt boyutunda 0.37 tespit edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda katılımcılara dair cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı bilgileri bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması amacıyla Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden ve Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (18/12/2020 tarihli, 03 sayılı, 2020/112 numaralı kararıyla). Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerine Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği (OBÖ-ÇE), Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇYASDÖ), Ergenler için Kısa Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği (EOÖİO) ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. OBÖ-ÇE 15, ÇYASDÖ 12, EOÖİO ise 10 sorudan oluşmaktadır. Uygulama yapmadan öğrencilere uygulamanın amacı hakkında bilgi verilerek yönerge okunmuştur. Gönüllü katılımcıların verileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Uygulama 1 ders saati içerisinde, katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin uygulanması 20-30 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Soru formu başlangıçta 843 öğrenciye uygulanmış, uç değerlerin tespit edilip çıkarılabilmesi için Cook's, Leverage Values ve Mahanalobis uzaklık değeri hesaplanmıştır. Oluşan veri kayıpları neticesinde 823 öğrenciye ait veriler analize dâhil edilmiştir. Uç değerlerin temizlenmesi sonucunda, ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri Okula Bağlanma Ölçeği, Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Ergenlerde Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği Okulda Duygu Alt Boyutunda -1 ile +1 arasındadır. Çarpıklık ve Basıklık değerinin -1 ve +1 arasında bulunması normal dağılım olduğunu gösterir (Hair vd., 2006). Ergenlerde Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeğinin Okul Doyumu Alt Boyutunda çarpıklık katsayısı -1.07, basıklık katsayısı .73 bulunmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde -2 ile +2 arasında bulunması normal dağılım olduğunu

gösterir (George, 2010).

BULGULAR

Tablo-1. Ergenlerin Okula Bağlanma Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	p
Okula Bağlanma Ölçeği	Kız	496	53.89	7.91	4.140	.000*
	Erkek	327	51.44	8.52		

* $p < .05$

Tablo-1 incelendiğinde, ergenlerin cinsiyet değişkenine göre okula bağlanma puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi ile incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucuna göre ergenlerin cinsiyet değişkenine göre okula bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p = .000$, $p < .05$). Kız öğrencilerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları (=53.89) erkek öğrencilerin puan ortalamalarından (= 51.44) anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo-2. Ergenlerin Okula Bağlanma Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Ölçek	Sınıf	N	\bar{x}	Ss
Okula Bağlanma Ölçeği	6	206	55.59	7.18
	7	165	53.19	8.05
	8	452	51.60	8.47
	Toplam	823	52.92	8.24

Tablo-2 incelendiğinde Okula Bağlanma Ölçeğinden en yüksek puan ortalamasını 6. Sınıf öğrencilerin aldığı görülmektedir (= 55.59). Bunu sırasıyla, 7.sınıf öğrenciler (= 53.19) ve 8. Sınıf öğrenciler (= 51.60) takip etmektedir.

Tablo-3. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşmasına Yönelik Welch Testi Sonuçları

Welch Testi				
F	SD1	SD2	P	Fark (Tamhane's T2)
19.450	2	391.677	.000***	6>7,8

$P < .001$ ***

Tablo-3 incelendiğinde ergenlerin sınıf düzeyi değişkenine göre Okula Bağlanma Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < .001$). Varyansların homojen dağılıp dağılmadığını tespit etmek için Levene's testi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağılmadığında karşılaştırmada bulunabilmek adına Welch Testi uygulanmaktadır (Lu ve Yuan, 2010). Welch Testi sonuçları değerlendirildiğinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F(391.677) = 19.450$, $p < .001$). Varyanslar homojen dağılım göstermediğinden anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla Tamhane's T2 Testi uygulanmıştır. 6. Sınıf öğrencilerin Okula Bağlanma Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları 7.ve 8. Sınıf öğrencilerin aldıkları puan ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo-4. Ergenlerde Okula Bağlanma, Algılanan Sosyal Destek ve Okulda Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	Okula Bağlanma	Algılanan Sosyal Destek	Okulda Öznel İyi Oluş	
			Okul Doyumu	Okulda Duygu
Okula Bağlanma	-			
Algılanan Sosyal Destek	.542**	-		
Okulda Öznel İyi Oluş				
Okul Doyumu	.711**	.504**	-	
Okulda Duygu	.408**	.327**	.363**	-

** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo-4 incelendiğinde ergenlerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile algılanan sosyal destek ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ($r = .542$, $p < .01$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ergenlerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile okul doyumu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında ($r = .711$, $p < .01$) pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ergenlerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile okulda duygu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında ($r = .408$, $p < .01$) orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Ergenlerin algılanan sosyal destek ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile okul doyumu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ($r = .504$, $p < .01$) arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Ergenlerin algılanan sosyal destek ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile okulda duygu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ($r = .327$, $p < .05$) arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Ergenlerin okul doyumu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile okulda duygu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ($r = .363$, $p < .01$) arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

Tablo-5. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Yordanmasında İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	SE	β	t	p	Tolerans	VIF
Sabit	20.07	.177		17.061	.000		
Algılanan Sosyal Destek	.135	.017	.220	8.140	.000***	.722	1.385
Okul Doyumu	.616	.031	.550	20.028	.000***	.702	1.424
Okulda Duygu	.520	.096	.137	5.440	.000***	.841	1.190

$$R=.752, R^2=.566, \Delta R^2=.565, F_{(3,819)} = 365.231, p<.001 \text{ ***} p<.001 \text{ DW}:2.054$$

Tablo-5 incelendiğinde ergenlerde okula bağlanma ölçeğinden elde edilen toplam puanın algılanan sosyal destek ve ergenlerde okulda öznel iyi oluş ölçeğinin alt boyutlarını oluşturan okul doyumu ve okulda duygu ölçeğini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir ($R=0.752$, $R^2=0.566$, $p<.001$). Okula bağlanma ölçeği toplam puanı, algılanan sosyal destek ölçeği ile ergenlerde okulda öznel iyi oluş ölçeğinin alt boyutları olan okul doyumu ve okulda duygu ölçeğine ait toplam varyansın %56'sını yordamaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada cinsiyet değişkenine göre okula bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Bulgulara göre, kız öğrencilerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarının erkek öğrencilerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarından daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Elde edilen araştırma sonucu, kız öğrencilerin erkeklere göre okula bağlanma düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Literatür incelendiğinde araştırma bulgusunu destekleyen araştırmaların olduğu görülmektedir. Şimşek ve Çöplü'nün (2018), lise öğrencilerinde riskli davranışlar gösterme ve okula bağlanma düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada kız öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Canbulat vd. (2017) ilköğrencilerinin okula bağlanma düzeylerini inceledikleri araştırma sonuçları incelendiğinde kız öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeyleri erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Bellici'nin (2015) ortaokul öğrencilerinin okula bağlanma düzeyini farklı değişkenlere göre incelediği çalışmada kız öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri erkek öğrencilerin okula bağlanma düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Tüzel-İşeri ve Yavuz-Tabak (2019), ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerini kişisel değişkenler yönünden inceledikleri çalışmalarında okula bağlılık düzeyinin kız öğrenciler lehine yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula bağlanma düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göster-

ren araştırmaların mevcut olduğu görülmüştür. Lucktong vd. (2017) ebeveyne, akrana ve okula bağlanmayı araştırdıkları çalışma sonucunda kız ergenlerin erkeklere göre daha fazla bağlanma davranışı gösterdiğini bulmuşlardır. Adelabu (2007), Afrikalı ergenler üzerinde yaptığı araştırmasında kız ergenlerin erkeklere göre okula aidiyet puanlarının daha yüksek olduğu bilgisine ulaşmıştır.

Literatür incelendiğinde araştırma bulgusu ile tutarlı olmayan çalışmalar da bulunmaktadır. Bazı araştırmalarda cinsiyete göre okula bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Altuntaş ve Sezer (2017)'in, ortaokul ğrencilerinin okula bağlanmalarını inceledikleri araştırma sonucunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aydeniz (2019), ilkokul ğrencilerinin okula bağlanma düzeylerini incelediği araştırmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Yaşar (2019), ortaokul ğrencilerinin okula bağlanma düzeyleri ile akran ilişkileri ve okul motivasyonu arasındaki ilişkilerini incelendiği çalışmasında öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılaşmamaya sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada sınıf değişkenine göre okula bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu araştırma bulgularına göre 6. Sınıf ğrencilerin Okula Bağlanma leğinden aldıkları puan ortalamaları 7.ve 8. Sınıf ğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Altuntaş ve Sezer (2017) yaptıkları çalışmada, 6.sınıf ğrencilerinin 8.sınıf öğrencilerinden daha yüksek okula bağlanma puanı elde ettiğini görmüşlerdir. Bellici (2015)'nin çalışmasının sonuçları incelendiğinde, 5. ve 6. sınıftaki öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin 7.ve 8. sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Erdoğan (2019) ortaokul ğrencilerinde okula bağlanma düzeyini araştırdığı çalışmasında sınıf düzeyinin yükselmesi ile okula bağlanma düzeyindeki azalmayı belirtmiştir. Gören (2017)'in, ergenlerde okula bağlanma ve akran inançlarını araştırdığı çalışmasına göre sınıf seviyesi yükseldikçe okula bağlanmada düşüş yaşanmaktadır. En yüksek bağlılık puanı 5. Sınıflara aittir. Tüzel-İşeri ve Yavuz- Tabak (2019), ortaokul ğrencilerinin okula bağlanmalarını kişisel değişkenlere göre inceledikleri araştırma sonucunda 6. Sınıf ğrencilerin okula bağlanma düzeyinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden yüksek olduğunu bulmuştur. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde Tyler vd. (2016), ğrenci-ğretmen etkileşiminin okula bağlanma üzerine etkisini inceledikleri araştırma sonucunda 6. Sınıf ğrencilerinin 8. Sınıf ğrencilerine göre öğretmenlerini daha destekleyici ve sevecen algıladıkları, bu olumlu etkileşimin okula bağlılık düzeyini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Literatür incelendiğinde araştırma bulgusu ile tutarlı olmayan sonuçlar da bulunmaktadır. Bazı araştırmalarda sınıf düzeyine göre okula bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Aydeniz (2019), ilkokulda okula bağlanma düzeyini araştırdığı çalışmasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olmadığını, zgk (2013), ğrencilerin okula aidiyet duygusu leği puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığını, Yaldran (2019), sınıf düzeyi ile okula bağlanma arasında ilişki bulunmadığını tespit etmiştir.

Bu araştırmada ergenlerin okula bağlanma leği puan ortalamaları ile algılanan sosyal destek leğinden aldıkları puan ortalamaları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Öztemel ve ark. (2019)'ının ortaokul ğrencilerinin

okula bağlanma düzeylerini incelediği araştırmaya göre okula bağlanma ile sosyal ilişki unsurları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin varlığı görülmüştür. Sosyal ilişki ve okul tükenmişliği, okula bağlanma düzeyini %34 oranında yordamaktadır. Ayaz (2018), ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerini incelediği araştırmaya göre öğrencilerin öğretmenlerden algıladıkları destek arttıkça okula bağlanmalarının da yükseldiğini tespit etmiştir. Bolat-Güdücü (2019) yapmış oldukları çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinde okula bağlanma ile algılanan sosyal destek arasında orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna varmıştır. Karababa vd. (2018), 317 ortaokul öğrencisi üzerinde okula bağlanmayı inceledikleri araştırma sonucuna göre okula bağlanma ile öğretmen sosyal desteği, arkadaş sosyal desteği ve aileden sosyal destek arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını bulmuşlardır. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Arunachalam ve Nguyen (2016) yaptıkları araştırma sonucuna göre ergenlerin riskli davranışlara yönelmesini önlemek ve okula bağlılığını arttırmak için destekleyici ve uyumlu aile ortamının önemini vurgulamışlardır. Fall ve Roberts (2012), öğretmen ve aileden algılanan sosyal desteğin okula bağlanmaya aracılık ettiği sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmada ergenlerin okula bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile ergenler için kısa okulda öznel iyi oluş ölçeğinin alt boyutları olan okul doyumunu ölçeği ve okulda duygu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Altuntaş ve Sezer (2017)'in çalışma sonuçlarına göre okulda kendini değerli ve iyi hisseden bireyler, okula yönelik daha fazla bağlılık göstermektedir. Oral (2020)'in çalışmasında, okul doyumunun okula bağlanma üzerinde aracı rolü olduğu ortaya konmuştur. Ümmet vd. (2019), öğrencilerin okula bağlanma duyguları ile iyi oluş arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu bulmuşlardır. Öğrencilerin okulda öznel iyi oluş için temel oluşturan öğretmen ve aile ile ilişkileri kuvvetlendikçe okula yönelik aidiyet duyguları da yükselmektedir. Yılmaz-Özelçi ve Eliüşük-Bülbül (2018), üniversite öğrencilerinde okula bağlanma ve iyi oluşu araştırdığı çalışmalarında okula bağlanma düzeyi ile iyi oluşun alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulmuşlardır. Öznel iyi oluşun okula bağlanma üzerinde önemini ortaya koyan bir başka çalışmada Yıldız ve Kutlu (2015), depresif belirtilerin okula bağlanma üzerindeki etkisini araştırmış ve okula bağlanma ile depresif duygular arasında negatif yönlü ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Yine benzer bir araştırmada Savi-Çakar ve Karataş (2017), okula bağlanma ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönlü ilişki bulmuşlardır. Okul doyumunun yüksekliği; okul faaliyetleri içinde daha fazla aktif olmayı, akademik başarıyı ve öğretmenler hakkında pozitif algıda olmayı sağlamaktadır (Huebner ve Gilman, 2006). Whitley ve ark. (2012)'nin çalışmasına göre olumlu kişilerarası ilişkiler ve okul doyumunu, okula bağlanma ile güçlü bir şekilde ilişkilidir.

Sonuç olarak ergenlerin okula bağlanma düzeyinde algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluşun rolünün araştırıldığı bu çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca 6.sınıf öğrencilerin 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden okula bağlanma düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Ergenlerin okula bağlanma düzeyleri ile algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı düzey bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırmanın verileri 2019-2020 yılında Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde öğrenim gören 6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinden alınan bilgilerle sınırlıdır. Türkiye'nin başka coğrafi bölgelerinde ve kültürel yapıları içerisinde, nitel araştırma yöntemi kullanılarak, farklı yaş grupları üzerinde, okula bağlanma üzerinde etkili olabileceği düşünülen başka değişkenlerle araştırma yapılması daha geniş kapsamlı

sonuçlar verebilir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre düşük okula bağlanma gösterme sebepleri ve sınıf kademesinin yükselmesi ile neden okula bağlanmanın azaldığına yönelik okul psikolojik danışmanları, veli ve öğretmenler iş birliği içerisinde olası sebeplere yönelik çalışma yapabilir. Algılanan sosyal desteğin okula bağlanma üzerindeki olumlu etkisi düşünüldüğünde, okul psikolojik danışmanları tarafından öğretmen ve velilere sosyal desteğin önemi ve geliştirilmesi için seminerler verilebilir. Öğrencilerin akran desteğini hissedebilmesi adına onlara eşit sorumluluklar verilerek grup çalışmaları organize edilip beraberlik duygusu güçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adelabu D. H. (2007). Time perspective and school membership as correlates to academic achievement among African American adolescents. *Adolescence*, 42(167), 525-538.
- Alaca, F. (2011). *İki dilli olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aliyev, R. & Tunç, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 401-418.
- Altuntaş, S. & Sezer, Ö. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının incelenmesi. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 18(1). <https://doi.org/10.17679/inu-efd.295722>.
- Arunachalam, D. & Nguyen, D. Q. V. (2016). Family connectedness, school attachment, peer influence and health-compromising behaviours among young Vietnamese males. *Journal of Youth Studies*, 19(3), 287-304. DOI: 10.1080/13676261.2015.1067674.
- ASICI, E. & İKİZ, F. E. (2019). Okulda öznel iyi oluşun okul iklimi ve öz yeterlik açısından yordanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3):621-638.
- Ayaz, A. (2018). *Okula bağlanma ile öğretmenlerden algılanan özerklik desteği ilişkisinde motivasyonun aracı rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydeniz, G. (2019). *İlkokullarda oyun temelli öğrenme yönteminin öğrencilerin okula bağlanma ve kural bilinci düzeyine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 48-65.
- Bolat- Güdücü, E. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerinin okul yaşam kalitesi, algılanan sosyal destek ve akademik öz yeterlik açısından yordanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives, *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
- Büyükcebeci, A. (2017). *Ergenlerde sosyal dışlanma, yalnızlık ve okul öznel iyi oluş arasındaki ilişki: Empatik eğilimin aracı rolü*. (Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Canbulat, T., Cipevizci, U., Kalfa, B. & Fahlioğulları, E. (2017). Kesintili zorunlu eğitimden etkilenen ilkökul öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeylerinin değerlendirilmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 105- 123. doi:[10.12984/egged.328378](https://doi.org/10.12984/egged.328378).
- Cernkovich, S. A. (1992). School bonding, race and delinquency. *Criminology*, 30, 261-291.
- Çakır, Y. (1993). *12-22 Yaş grubundaki gençlerde çok yönlü algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirlik*

- ve geçerlik araştırması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Duy, B. & Yıldız, M. A. (2014). Farklı zorbalık statüsüne sahip erinlerde okula bağlanma ve yalnızlık. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).
- Erdoğan, B. A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının okul tükenmişliği ve algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı bağlamında incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eryılmaz, A. (2011). Ergen öznel iyi oluşunun öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanma ile yaşam amaçlarını belirleme açısından incelenmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24. doi: 10.5350/DAJPN2011240106.
- Eryılmaz, A. & Ercan, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 4(36), 139-151.
- Fall, A. M. & Roberts, G. (2012). High school dropouts: Interactions between social context, self-perceptions, school engagement, and student dropout. *Journal of Adolescence*, 35(4), 787-798.
- George, D. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Study Guide and Reference, 17.0 Update*, Boston: Pearson Education.
- Gören, S. G. (2017). Çocuk ve ergenlerde okula bağlanma ile akran inançları ve duygu zorbalığı arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis*. New Jersey: Hoboken. 69-72.
- Hill, L. G. & Werner, N. E. (2006). Affiliative motivation, school attachment, and aggression in school. *Psychology In The Schools*, 43(2), 231-246.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*. 6(2), 149-158. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.6.2.149>.
- Huebner, E. S. & Gilman, R. (2006). Students who like and dislike school. *Applied Research in Quality of Life*, 1(2), 139-150. Doi: 10.1007/s11482-006-9001-3.
- Hupcey, J. E. (1998). Social support: Assessing conceptual coherence. *Qualitative Health Research*, 8(3), 304- 318.
- Karababa, A., Oral, T. & Dilmaç, B. (2018). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığın yordanmasında algılanan sosyal destek ve değer rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 269-279.
- Libbey, H. P. (2004). Measuring student relationships to school: Attachment, bonding, connectedness, and engagement. *Journal of School Health*, 74(7), 274-283.
- Lucktong, A., Salisbury, T. T. & Chamrathirong, A. (2017). The impact of parental, peer and school attachment on the psychological well-being of early adolescents in Thailand. *International Journal of Adolescence and Youth*, 1-15. doi: 10.1080/02673843.2017.1330698.
- Lu, Z. L. & Yuan, K. H. (2010). Welch's t test. N. J. Salking (Ed.), *Encyclopedia of Research Design*, 1, 1620- 1623.
- Maddox, S. J. & Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child Family Psychology Review*, 6(1), 31-49.
- Mouton, S. G., Hawkins, J., McPherson, R. H. & Copley, J. (1996). School attachment: Perspectives of low-attached high school students. *Educational Psychology*, 16(3), 297-304.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10-19.

- Oral, T. (2020). Mediating role of school attachment in the relationship between perceived stress and school satisfaction. *European Journal of Educational Sciences*, 7(3), Doi:10.19044/ejes.v7no3a11.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367.
- Özdemir, Y. & Sağkal, A. (2016). Ergenler için kısa okulda öznel iyi oluş ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(2), 333- 350.
- Özgök, A. (2013). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyet duygusunun arkadaşlara bağlılık düzeyinin ve empatik sınıf atmosferi algısının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Öztemel, K., Traş, Z. & Ünal, M. K. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarında sosyal ilişki ve okul tükenmişliğinin rolü. 3. *Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi*, İstanbul.
- Rudasill, K. M., Reio, T., Stipanovic, N. & Taylor, J. (2010). A longitudinal study of student-teacher relationship quality, difficult temperament, and risky behavior from childhood to early adolescence. *Journal of School Psychology*, 48, 389- 412.
- Sağlam, A. ve İkiz, F. E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*. 16(3), 1235- 1246.
- Samdal, O., Wold, B. & Bronis, M. (1999). Relationship between Students' Perceptions of school environment, their satisfaction with school and perceived academic achievement: An international study. *School Effectiveness and School Improvement*, 10(3), 296-320. doi:10.1076/sesi.10.3.296.3502.
- Savi, F. (2011). School attachment scale for children and adolescents: The study of validity and reliability. *Elementary Education Online*, 10(1), 80-90.
- Savi- Çakar, F. & Karataş, Z. (2017). Ergenlerin okula bağlanmalarının yordayıcıları olarak benlik saygısı, okul öfkesi ve yaşam doyumu. *Eğitim ve Bilim*, 42(189), 121- 136.
- Sharkey, J. D., You, S., & Schnoebelen, K. (2008). Relations among school assets, individual resilience, and student engagement for youth grouped by level of family functioning. *Psychology in the Schools*, 45(5), 402-418.
- Skinner, E., Furrer, C., Marchand, G. & Kindermann, T. (2008). Engagement and disaffection in the classroom: Part of a larger motivational dynamic? *Journal of Educational Psychology*, 100(4), 765-781. Doi:10.1037/a0012840.
- Şahan, B. & Duy, B. (2017). Okul tükenmişliği: Öz-yeterlik, Okula Bağlanma ve Sosyal Desteğin Yordayıcı Rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1249- 1270.
- Şanal-Güngör, B. (2020). *Tek ebeveynle ve iki ebeveynle yaşayan ergenlerin öznel iyi oluşuna göre okulda öznel iyi oluş ve arkadaşla bağlanma düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, H. & Çöplü, F. (2018). Lise öğrencilerinin riskli davranışlar gösterme düzeyleri ile okula bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(1), 18- 30.
- Tian, L, Chen, H. & Huebner, E. S. (2014). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school-related subjective well-being in adolescents. *Social Indicators Research*, 119(1), 353-372.
- Tian, L., Wang, D. & Huebner, E. S. (2015). Development and validation of the brief adolescents' subjective well-being in school scale (baswbss). *Social Indicators Research*, 120(2), 615-634.
- Turgut, Ö. & Eraslan-Çapan, B. (2017). Ergen psikolojik sağlık düzeyinin yordayıcıları: Algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,

- 0(44), 162- 183. DOI: 10.21764/maeuefd.309934
- Tüzel- İşeri, E. & Yavuz- Tabak, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının okulun özellikleri ve öğrencilerin kişisel değişkenleri açısından incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1217- 1231.
- Tyler, K. M., Stevens-Morgan, R. & Brown-Wright, L. (2016). Home-school dissonance and student-teacher interaction as predictors of school attachment among urban middle level students. *Research in Middle Level Education*, 39(7), 1-22.
- Ueno, K. (2005). The effects of friendship networks on adolescent depressive symptoms. *Social Science Research*, 34, 484-510.
- Ümmet, D., Doğan, S. & Kemahlı, H.P. (2019). Lise öğrencilerinin okula aidiyet duyguları ve sosyal iyi oluşları üzerine karma bir araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 10(17), 1625- 1663.
- Verkuyten, M. & Thijs, J. (2002). School satisfaction of elementary school children: The role of performance, peer relations, ethnicity and gender. *Social Indicators Research*, 59(2), 203-228.
- Whitley, A. M., Huebner, E. S., Hills, K. J., & Valois, R. F. (2012). Can students be too happy in school? The optimal level of school satisfaction. *Applied Research in Quality of Life*, 7(4), 337-350.
- Yaldıran, A. (2019). *Lise öğrencilerinde siber zorbalığa maruz kalma ve okula bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi (Bolu ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Yaşar, D. E. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanma düzeyleri ile akran ilişkileri ve okul motivasyonu arasındaki ilişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (2016). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldız, M. A. & Kutlu, M. (2015). Erinlerde okula bağlanmanın yordayıcısı olarak sosyal kaygı ve depresif belirtilerin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 332-345.
- Yılmaz- Özelçi, S. & Eliüşük- Bülbül, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerinin yordayıcısı olarak iyi- oluş düzeyleri. *Turkish Studies*, 13(4), 1385- 1396.